

Stadsnätssverige 2028

Vad handlar det om?

- Stora förändringar i omvärlden skapar nya förutsättningar för stadsnäten.
- För att Stadsnätsföreningen ska vara ett så bra stöd om möjligt för sina medlemmar görs ett genomgripande strategiarbete.
- Arbetet ska leda till en ny verksamhetsplan.
- Hjälp av konsultföretaget CANEA som genomfört en omvärldsanalys, inventering av utmaningar och möjligheter, samt analys av kritiska framgångsfaktorer.

OMVÄRLDSANALYS

”highlights” omvärldsanalys

- **Pandemi och krig ökar förståelsen** för hur kritisk fiberinfrastrukturen är för samhället. Både hos användare och ägare.
- Sanktioner mot kinesiska företag visar på **riskerna med** att ha **internationella leverantörer** av samhällskritiska tjänster.
- Sanktionerna mot Ryssland visar på **sårbarheten** i dagens samhälle. Vad händer om sanktioner eller krig drabbar Sverige?
- Vi kommer att se en ytterligare **ökning i cyberattacker**, och stadsnäten måste aktivt bidra till att säkra infrastrukturen.
- Medel för fortsatt utbyggnad kommer ställas mot ett behov av **större robusthet och säkerhet**.
- **Digitaliseringen av offentlig sektor är en stor möjlighet** för stadsnäten. Detta inkluderar IoT. Stor utmaning hur initiativen ska resurssättas och vem som ska ta drivningsansvaret.
- **Hållbarhet** är en överlevnadsfråga för mänskligheten. Digitaliseringen och därmed stadsnäten är kritiska faktorer för att lyckas minska miljöpåverkan från samtliga sektorer i samhället.
- Just nu en kraftfull **inflation**. Vår bransch påverkas av det.
- **Lågkonjunktur** väntar och tillväxten i svensk ekonomi beräknas komma nästan uteslutande från effektiviseringar. Digitalisering och automatisering är huvudingredienser i dessa.
- **Brister i elproduktion** och kraftnäten kan begränsa tillväxten i industrin. De stora industriinvesteringarna i norra Sverige påverkar hela landet.
- Den **öppna modellen är under hot** från tjänsteleverantörer som gör gruppanslutningar och därmed minskar intjäningen hos många stadsnät.
- På sikt, med förbättrad **5G** täckning och obegränsad data som en del av tjänsten, kan det finnas en risk att nyttjandet av fibernätet till fastigheterna minskar. Behovet av fiber för master och redundanta förbindelser kommer dock att öka.

DE VIKTIGASTE FRAMGÅNGSFAKTORERNA FÖR STADSNÄTSSVERIGE 2028

AFFÄRSMODELLER

KOMMUNEN SOM
ÄGARE

SAMVERKAN

ROBUSTHET OCH
SÄKERHET

**VI HAR ARBETAT MED SCENARIOS OCH
KONSEKVENSER FÖR**

**AFFÄRSMODELLER
KOMMUNEN SOM ÄGARE
SAMVERKAN**

- en kort sammanfattning:

Scenarios för affärsmodeller

Flera fungerande affärsmodeller finns och stadsnäten kan välja att lägga sig på valfri nivå

1. Vi får klarhet runt Nivå 4 som gör att det är ok att verka här.
2. Ett klargörande kommer runt vad som ingår i den kommunala kompetensen om bredband som ger möjligheter att utöka tjänsterna som tillhandahålls.
3. Stadsnäten lyckas skapa affärer runt digitalisering av det offentliga – stora möjligheter som är garanterat OK avseende reglering.
4. IoT och andra nya teknologier ger stadsnäten möjlighet att etablera ramar för kommersialisering.

Konsekvenser:

- Möjligheter att utveckla en mängd tjänster. Agera som att kunna agera som ISP och även tillhandahålla andra tjänster direkt till t.ex. fastighetsägare.
- Vissa stadsnät fortsätter bara tillhandahålla nivå 1 tjänster.
- Att tillhandahålla tjänster på högre nivåer kommer att driva på krav om skalfördelar och samverkansprojekt

Regleringar begränsar stadsnäten till nivå 1

1. Regleringar sätts på plats för att begränsa stadsnätens påverkan på konkurrensen.
2. Det blir klart att fiber och bredband är OK inom den kommunala kompetensen, men inga tjänster får säljas utanför den offentliga sfären.
3. EU lagstiftning kommer på plats som inte tar hänsyn till den svenska modellen.

Konsekvenser:

- De stadsnät som valt att tillhandahålla tjänster att få stora utmaningar att ställa om till (i värsta fall) att bara leverera svartfiber / nivå 1. Mer troligt är en begränsning till enbart grossistaffärer.
- Vi har en stor risk för utförsäljning av stadsnät då man inte ser hur man ska kunna få en lönsam affär med en offentlig ägare.

Scenarios för *kommunen som ägare*

Ägarna förstår varför man äger sin bredbandsinfrastruktur, är villiga att investera baserat på vikten av kritisk infrastruktur

1. Förståelsen för att äga infrastrukturen gör att man använder stadsnäten fullt ut i sin egen digitaliseringsresa. Stadsnäten blir kritiska för att driva och verka inom digitaliseringen.
2. Man klarar av kontroll och nyttjandekriterierna i och med den höga nyttjandegraden och kan använda Tekal-undantagen för att undvika LOU och upphandlingar.
3. Ägarna är villiga att stötta med investeringar i säkerhet och robusthet.

Konsekvenser:

- En positiv spiral där vi får ett starkare Stadsnätssverige och där stadsnäten inte blir lika utsatta för den ekonomiska situationen som kommer när utbyggnadsaffären tar slut. Fokus ligger på rådighet och säkerhet, det finns en investeringsvilja. Fiberinfrastrukturen ses som VA och vägar - kritiskt för samhället.

Ägarna ser stadsnäten som en ren inkomstkälla

1. Ägandet blir en rent ekonomisk affär, om inte stadsnäten klarar av att möta ökande avkastningskrav säljs de.
2. Kraven på effektivitet ökar, det blir svårt att finansiera säkerhet och robusthet. Också svårt att möta avskrivningar och nödvändiga återinvesteringar.
3. Med färre stadsnät kvar i offentlig ägo, minskar attraktionskraften för de stadsnät som är kvar - de får svårt att hävda sig på den nationella/regionala marknaden. Även hårdare priskonkurrens från de nationella aktörerna som ser en möjlighet att köpa upp fler stadsnät.

Konsekvenser:

- Stadsnäten kan snabbt urholkas om fler och fler nät säljs ut.
- Det blir mindre kraft bakom lobbying och svårare att ta hem nya större affärer över regioner.

Scenarios för *samverkan*

Frivilliga samverkansformer fungerar och alla stadsnät engagerar sig för att skapa en helhet som underlättar affärer för kunderna

1. De olika formerna som finns för samverkan används, det blir lätt för kunder att göra affärer över stora geografiska områden. Kundfokus och enkel administration skapar extra kundnytta.
2. Harmonisering av rutiner och arbetssätt förenklar det interna arbetet för stadsnäten. Genom att förstå hur andra gör och ha tillgång till KPIer och best practice kan man skapa effektiva organisationer.
3. Genom samverkan minskar man sin kostnadsbas genom t.ex. delade resurser för säkerhet och delade kostnader för KO-roller.

Konsekvenser

- Goda förutsättningar att möta den ökande priskonkurrensen, krav på säkerhet och genom ökad effektivitet få en lönsamhet även på en mer mogen marknad.
- Öppnar också för fler nationella affärer.

Samverkan fallerar på grund av motstridiga intressen, för stora olikheter mellan stadsnäten och för mycket administrationsarbete

1. Olika system och processer blockerar effektiviseringar och potentiell samverkan.
2. Personliga intressen och risken för att kommunen tappar arbetstillfällena bromsar samverkan.

Konsekvenser

- Leder till att flera stadsnät inte klarar av den ökande konkurrensen och får svårt att möta ökande kostnader för KO-roller, säkerhet och robusthet mm.
- Stor risk för utförsäljning

NÅGRA ÖVERGRIPANDE NATIONELLA REKOMMENDATIONER

SAMVERKAN

1. Utgå från de svagare parterna i samverkan, formulera kommunikationen utifrån deras perspektiv och vad deras vinst är.
2. Riktad information till de mindre näten om goda exempel på samverkan mellan olika stora nät för att skapa vilja att själva göra något. Första steget är att skapa medvetande om möjligheterna, sedan kan handling följa.
3. Kartlägg/dokumentera hinder för samverkan – juridik, (IT-) system, prestige och konkurrens
– visa exempel på hur man kommer förbi dessa hinder.
4. Lyft de goda exemplen i olika forum – som affärssamverkan, säkerhetsarbete, teknologi, upphandlingar och kompetens.
5. Skapa plattformar/forum för enklare samverkan genom dialog och diskussion.
6. Gemensamma KPIer/nyckeltal kan hjälpa att förstå hur man presterar och ge en grund för samverkan.
7. Få med alla i CESAR.
8. Analysera hur de minsta näten ser på möjligheter och hinder för samverkan. Det saknas strukturerad information runt detta idag.
9. **Alla för en – en för alla. De stora kan klara sig själva men ett sargat Stadsnätssverige där de mindre säljs ut gör de stora svaga.**

KOMMUNEN SOM ÄGARE

1. Skapa en kommunikationsplan utifrån intressenter, avsändare, budskap och kanaler.
2. Utifrån kommunikationsplanen – skapa relevant material och besluta om vem som gör vad i kommunikationen.
3. Lyft alla fördelar med att stadsnäten stannar i offentligt ägande – både för ägarna själva och för samhället i stort.
4. Skapa mallar som kan delas med medlemmarna för att stödja dem i deras kommunikationsarbete.
5. Arbeta aktivt för att få med alla stadsnät att driva sin dialog lokalt.
6. Gemensamt arbete på regional nivå.
7. Förbered kommunikationsmaterial för nya styrelser som kommer efter valet baserat på kommunikationsplanen.
8. Gör en analys av de mindre näten och kartlägg situationen avseende ekonomi, personal, kompetens, utbyggnadsgrad, valda affärsmodeller, ägarnas syn på näten samt riskerna runt dem.
9. Med tanke på konjunkturläget och situationen för de mindre näten så bör kartläggningen av de mindre näten genomföras snarast.

AFFÄRSMODELLER

